

Συνέντευξη της Μαρίας Αναγνωστούλη στη Σοφία Νέτα

Η Πολλαπλή Σκλήρυνση είναι η συχνότερη απομυελινωτική νόσος του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος, φλεγμονώδους και ανοσομεσολαβούμενης αρχής και με έντονο το νευροεκφυλιστικό στοιχείο, ακόμη και στα αρχικά στάδια. Πλήττει κυρίως τις αναπαραγωγικές ηλικίες 20-45 ετών, με κυρίαρχη την προσβολή ατόμων του γυναικείου φύλου, αλλά σε ένα μικρό ποσοστό, προσβάλλει παιδιά και εφήβους. Τα παραπάνω επισήμανε στο Ιatronet η Επίκουρη Καθηγήτρια Νευρολογίας, Ε.Κ.Π.Α. Μαρία Αναγνωστούλη, από το Τμήμα Απομυελινωτικών Νοσημάτων και Υπεύθυνη Εργαστηρίου Ανοσογενετικής, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, μιλώντας για τις νεότερες εξελίξεις στη θεραπευτική της πολλαπλής σκλήρυνσης:

Ποιο είναι το τρέχον θεραπευτικό πλαίσιο για την ΠΣ στη χώρα μας και διεθνώς ;

Από 20ετίας και πλέον, με την εισαγωγή των ιντερφερονών βήτα και της οξεικής γκλατιραμέρης άλλαξε εντυπωσιακά το θεραπευτικό πλαίσιο της νόσου, ενώ μετά από αυτά τα πρώτης γραμμής ανοσοτροποποιητικά φάρμακα, κυκλοφόρησαν και νέα νοσοτροποποιητικά φάρμακα δεύτερης γραμμής, όπως η ναταλιζουμάμπη και η φινγκολιμόδη, από το 2008 και εντεύθεν. Τα δύο αυτά φάρμακα βελτίωσαν εμφανώς το θεραπευτικό αποτέλεσμα αλλά και τη συμμόρφωση στην αγωγή και βελτίωσαν και την ποιότητα ζωής των ασθενών, λόγω του τρόπου, της οδού και του χρονικού πλαισίου χορήγησης.

Πέρυσι κυκλοφόρησαν και στη χώρα μας δύο νέα φάρμακα για τη νόσο. Η περιφλουιμίδη για από του στόματος χορήγηση, άπαξ ημερησίως, ως πρώτης γραμμής αγωγή και η αλεμτουζουμάμπη για ενδοφλέβια χορήγηση, αποκλειστικά ενδοноσοκομειακά, 5 ημέρες συνεχόμενες τον πρώτο χρόνο και άλλες τρεις τον δεύτερο χρόνο. Οι θεραπευτικές δυνατότητες διευρύνθηκαν πολύ με τα νεοεισαχθέντα φάρμακα, ωστόσο η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα κάποιων από αυτά συνοδεύεται και με τον κίνδυνο δυνητικών σοβαρών παρενεργειών, τονίζοντας την ανάγκη συνεχούς παρακολούθησης των ασθενών σε Ειδικά Κέντρα Απομυελινωτικών Νοσημάτων.

Πού και πότε παρουσιάστηκαν τα τελευταία δεδομένα για τη νόσο;

Στο ετήσιο Συνέδριο για την ΠΣ, τόσο σε ευρωπαϊκό πλαίσιο (ECTRIMS), όσο και σε αμερικανικό (ACTRIMS), παρουσιάζονται κάθε χρόνο πολλές θεματικές ενότητες για την νόσο, από την παθοφυσιολογία και τη διάγνωση μέχρι τη θεραπεία και την ποιότητα ζωής. Κάθε χρόνο η συμμετοχή των συνέδρων αυξάνεται, αντανακλώντας και το αυξανόμενο ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας για την νόσο, που πλήττει νεαρούς ενήλικες κατά κύριο λόγο, με σοβαρό ατομικό, οικογενειακό, επαγγελματικό και κοινωνικό, αλλά και οικονομικό αντίκτυπο.

Το φετινό ECTRIMS (European Committee for Treatment and Research in Multiple Sclerosis) διεξήχθη στη Βαρκελώνη σε ένα απαραίτητα μεγάλο Συνεδριακό Κέντρο, αφού οι συνέδροι άγγιζαν τις 8.500! Το Συνέδριο ολοκλήρωσε τις εργασίες του τον προηγούμενο μήνα από 7-10 Οκτωβρίου. Ανακοινώθηκαν πολλές ενδιαφέρουσες μελέτες, τόσο για νέα φάρμακα που βρίσκονται υπό κλινική δοκιμή φάσης II, όπως πχ το ocrelizumab (για πρώτη φορά και για την πρωτοπαθώς προϊούσα μορφή της νόσου), όσο και για τα ήδη κυκλοφορούντα φάρμακα. Σημαντικές ήταν οι μελέτες επιβεβαίωσης της κλινικής αποτελεσματικότητας και της ασφάλειας των ήδη χορηγουμένων σκευασμάτων και η μελέτη διεύρυνσης της χορήγησής τους και σε άλλες ηλικιακές ομάδες, όπως οι έφηβοι και τα παιδιά.

Μεγάλο ενδιαφέρον, όπως συνηθίζεται τα τελευταία χρόνια, δόθηκε και στη μελέτη παλαιών ή /και νέων βιοδεικτών που μπορούν να βοηθήσουν στην έγκαιρη διάγνωση, στη διαφοροδιάγνωση και στην επιλογή θεραπείας για τους ασθενείς. Το μεγάλο ενδιαφέρον σε αυτό τον τομέα επιβεβαιώνει και τις δικές μας σταθερές επιλογές για τη μελέτη στους ΠΣ ασθενείς, των HLA αλληλίων που παίζουν κυρίαρχο ρόλο σε όλα τα προαναφερθέντα. Τις μελέτες αυτές διενεργούμε στο Ερευνητικό Εργαστήριο Ανοσογενετικής της Α' Παν/κής Νευρολογικής Κλινικής Ε.Κ.Π.Α. από 20ετίας και τώρα δρέπουμε τους καρπούς των προσπαθειών μας και χαιρόμαστε που η ενσωμάτωση αυτών των γενετικών δεικτών είναι πλέον διεθνής και δεδομένη στις περισσότερες μελέτες για την ΠΣ.

Ποια είναι η ελληνική συμβολή στις μελέτες νέων δραστικών ουσιών στη θεραπευτική της νόσου;

Το 1999 δημοσιεύσαμε την μελέτη μας για τα επίπεδα της βιταμίνης βιοτίνης, μίας βιταμίνης του συμπλέγματος Β, στα κοινά νευρολογικά νοσήματα, όπου και αναφέραμε ότι η βιταμίνη αυτή βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα τόσο στον ορό, όσο και στο

εγκεφαλονωτιαίο υγρό των ασθενών με ΠΣ. Τα ευρήματα αυτά ήταν αποτελέσματα στα πλαίσια της διδακτορικής μου διατριβής που εκπόνησα στο Ερευνητικό Εργαστήριο της Νευρολογικής Κλινικής τότε, με Διευθυντή τον αείμνηστο Καθηγητή κ. Παπαγεωργίου Κων/νο, σε συνεργασία με το Τμήμα Ανοσοπεπτιδικής Χημείας, του ΕΚΕΦΕ “ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ” και κύρια συνεργάτιδα την ερευνήτρια κα Λιβανίου Ευαγγελία.

Προτεινάμε τότε και στην δημοσίευση αλλά και στην διατριβή, ότι η χορήγηση της βιοτίνης σε υψηλές φαρμακολογικές δόσεις από τα πρώτα στάδια της νόσου θα μπορούσε να βοηθήσει τους ΠΣ ασθενείς, βασιζόμενοι στην γνώση των βιοχημικών μονοπατιών στα οποία συμμετέχει η σημαντική αυτή βιταμίνη και οι νόσοι που προκαλούνται από την έλλειψή της. Για αρκετά χρόνια μετά την ολοκλήρωση της διατριβής προσπάθησα να επεκτείνω τις μελέτες μου στο αντικείμενο αυτό και να εισαγάγω και θεραπευτικό πρωτόκολλο, δεδομένης και της πλήρους ατοξικότητας της βιταμίνης αυτής. Δυστυχώς αυτό δεν έγινε πρακτικά αποδεκτό στον χώρο μου και χάθηκε μία ευκαιρία εφαρμογής, ερευνητικών αποτελεσμάτων από την ίδια την χώρα, στην ίδια την χώρα, δηλαδή την Ελλάδα.

Πέρυσι παρουσιάστηκε μία πατέντα από Γάλλους ερευνητές ακριβώς με το σκεπτικό της χορήγησης της βιοτίνης σε ΠΣ ασθενείς, με πρώτη αναφορά βέβαια στη βιβλιογραφία, της δικής μας δημοσίευσης. Στο φετινό ECTRIMS παρουσιάστηκε ένα πλήρες θεραπευτικό πρωτόκολλο με χορήγηση της βιοτίνης σε υψηλές φαρμακολογικές δόσεις, κυρίως σε ασθενείς με πρωτοπαθώς προϊούσα μορφή ΠΣ και τα αρχικά αποτελέσματα. Ανεξάρτητα από την έκβαση των αποτελεσμάτων αυτής της μελέτης το γεγονός που θέλουμε να τονίσουμε είναι ότι η Ελλάδα παράγει έρευνα , αλλά η κουλτούρα, τόσο η ακαδημαϊκή όσο και η κοινωνικοπολιτική που υπερισχύει σε κρίσιμες στιγμές, δεν ενθαρρύνουν καθόλου τους νέους επιστήμονες. Αντίθετα θα έλεγα, τους αποθαρρύνουν και δεν επιτρέπουν θαρραλέα και καινοτόμα βήματα . Ως ακαδημαϊκή δασκάλα και γιατρός αυτό το αποφεύγω συστηματικά και με επιμονή προσπαθώ να δώσω τις καλύτερες ευκαιρίες σε όλους τους νέους συνεργάτες μου.

Πηγή: latronet